

Dr. Hariton Pralea, un destin istoric în Făgăraș

SCOP	Vehicularea noțiunilor de educație financiară (bugetul personal și familial, planificarea unui buget, planul de acțiune personală, surse de venit, riscuri), valorificând conținuturile din Programa de istorie
TEMA DIN PROGRAMĂ ȘCOLARĂ/CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE LA CARE POATE FI APLICATĂ	Programa școlară de istorie, clasa a XI-a OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR Economie rurală – economie urbană în România
GRUPUL ȚINTĂ	Elevii clasei a XI-a
NIVEL DE DIFICULTATE	Mediu
LOCUL DE DESFĂȘURARE	Sala de clasă
FORMA DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII	Frontal, individual, grupe
MATERIALELE NECESARE	PC, proiector, tablă, fișe de lucru
TIMPUL NECESAR	50 minute
RESURSE	https://www.memoria.ro/marturii/perioade_istorice/inainte_de_1914/o_personalitate_a_tarii_fagारा_sului_-_dr_dot_hariton_pralea/2109/
CE VA ÎNVĂȚA / CE VA ȘTI SĂ FACĂ ELEVUL LA SFÂRȘITUL ACTIVITĂȚII	➤ Să înțeleagă legătura dintre existența personal și mersul istoriei ➤ Să cunoască și să-și assume valorile cetățeniei democratice

	➤ Să planifice traseul personal/professional în viață ➤ Să înțeleagă bugetul personal/familial în legătură cu planificarea ➤ Să identifice resursele de venit și riscurile ➤ Să asocieze veniturile și cheltuielile cu obiectivele
DESCRIEREA ACTIVITĂȚII PAS CU PAS	<u>Pasul 1.</u> Exercițiu de acomodare la tema lecției: DE CE ÎNVĂȚĂM? https://wordwall.net/ro/resource/13617079/de-ce-invatom/de-ce-%c3%aenv%c4%83%c8%9b <u>Pasul 2.</u> Prezentarea temei ECONOMIE RURALĂ – ECONOMIE URBANĂ ÎN ROMÂNIA <u>Pasul 3.</u> Organizarea elevilor pe grupe de 2-4 elevi <u>Pasul 4.</u> Distribuirea fișei de lucru O PERSONALITATE A ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI – DR. HARITON PRALEA <u>Pasul 5.</u> Identificarea aspectelor importante ale parcursului educațional și profesional <u>Pasul 6.</u> Dezbateră impactului studiilor asupra bugetului familial. Ierarhizarea cheltuielilor în ordinea valorii lor. Sursele de venit și administrarea lor <u>Pasul 7.</u> Identificarea surselor de venit necesare studiilor <u>Pasul 8.</u> Exercițiu de colaborare cu grupul: LABIRINTUL SUCCESELUI PERSONAL <u>Pasul 9.</u> Concluzii/feed back
NOȚIUNI/ TERMENI DE EDUCAȚIE FINANCIARĂ	Buget, bursă, bancă, pensie, venit, taxe

Realizat de: Streza Ioan-Armand, Profesor de Istorie

Revizuit de: Nicoleta Benchea, Inspector de Istorie

Activitatea I

Citiți cu atenție fișa de lectură O personalitate a Țării Făgărașului - Dr. Hariton PRALEA

Autor: Dan-Octavian DRAGOLEA

[https://www.memoria.ro/marturii/perioade_istorice/inainte_de_1914/o_personalitate_a_tarii_fagarasului_dr_dot_hariton_pralea/2109/]

„Hariton Pralea s-a născut în satul Breaza la 12 septembrie 1876, fiind primul copil al preotului ortodox George Pralea și al Elisavetei-Sara născ. Herseni. A avut doi frați, George și Victor și o soră, Ana, căsătorită Moldovan în Pojorta.

Urmează școala primară în Breaza, apoi din anul 1886 clasele I-IV la Gimnaziul de Stat Maghiar din Sibiu, clasa a V-a la Gimnaziul evanghelic lutheran din Sibiu și clasele VI-VIII la Gimnaziul ortodox român din Brașov, pe care îl încheie în Mai 1894 cu calificativul foarte bine, având ca profesor diriginte pe Vasile Goldiș.

Începe studiile universitare la Facultate de Drept din Cluj și le continuă la Budapesta și Viena obținând titlul de Doctor în drept. Examenul de avocat îl promovează în iunie 1904 la Târgu-Mureș, apoi se stabilește în Șercaia unde își deschide biroul avocațial.

La 4 iunie 1906 se căsătorește cu Elisabeta Tofan, fiica profesorului Petru Tofan de la gimnaziul greco-catolic român din Năsăud, devenind cumnat cu inginerul Florea Bogdan din Reghin, personajul titular al cărții *Caietele locotenentului Florian* (editura Albatros-București 1983), după 1918 prefect al județului Mureș.

În 8 iunie 1908 se naște la Șercaia singurul lui copil, fiica Olivia (mama mea). Până în anul 1914, când este concentrat în armata austro-ungară, duce o susținută activitate de promovare a intereselor țăranilor români din zona Făgărașului, așa cum rezulta din documentele vremii, printre altele înființând *Banca Șercăiana*.

Este delegat de către români din tractul Șercaia pentru ai reprezenta la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, unde este ales ca membru al Marelui Sfat Național Român, împreună cu alți cinci reprezentanți ai comitatului Făgăraș. În 7 decembrie 1918 comitetul executiv al consiliului național român din comitatul Făgăraș îl numește ca Primpretor al Preturii Făgăraș.

Din 1919 se mută în Făgăraș, unde practica avocatura până la 19 iunie 1926, când este numit ca al doilea notar public al județului (primul notar public român fiind Liviu Pandrea, care după deces a fost înlocuit cu Andrei Micu).

La 14 iulie 1928 fiica lui, Olivia se căsătorește cu judecătorul dr. Octavian Dragolea, fiul preotului ortodox Ioan Dragolea din Dumbrăveni. La 1 martie 1933 se naște la Făgăraș fiul acestora, botezat Dan-Octavian.

Biroul de notar public și locuința au fost din 1935 până în 1947 pe strada Regală (azi Doamna Stanca) la nr. 41, în casa proprietate a bisericii ortodoxe, care a devenit ulterior *Casa Pionerilor* și în prezent este *Clubul Elevilor*.

În activitatea sa de peste 25 de ani de notar public în Făgăraș a ajutat în special pe țărani să își clarifice drepturile de proprietate asupra pământului obținut prin cumpărare, dar mai ales prin moștenire de la înaintași, niciodată nerefuzând să se deplaseze oriunde în județ pentru a întocmi testamentele celor care nu mai puteau ajunge în oraș.

A fost un pasionat vânător și mai târziu pescar în apele de munte.

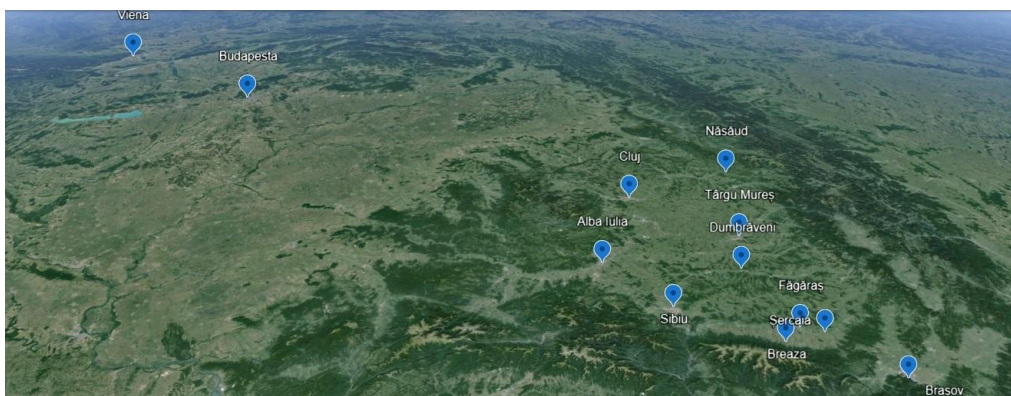
Dintre nepoții lui de frați sau veri au devenit intelectuali: Ion Pralea, ofițer în Sibiu, Hariton Moldovan, avocat și publicist în Cluj, Traian Herseni, profesor universitar în București. Toți trei, datorită activității politice anterioare datei de 23 august 1944, au fost arestați, judecați și condamnați de instanțele Republicii Populare la mulți ani de închisoare.

Prin înființarea Notariatelor de Stat la 1 ianuarie 1952, activitatea tuturor notarilor publici, deci și a lui, a încetat la 31 decembrie 1951, fără a li se recunoaște dreptul la pensie, cu toate că au cotizat la Casa de Pensii a notarilor publici, care a fost naționalizată. Situația financiară îl obligă să se mute, împreună cu soția, la fiica lor din Brașov, unde se angajează ca merceolog la întreprinderea "*Cicoarea*". În noiembrie 1952 ambele familii (Pralea și Dragolea) sunt evacuate de miliție din Brașov și strămutate la Dumbrăveni, raion Sighișoara, regiunea Stalin. Aici, din 1953 și până în 1959 (între 77 și 83 de ani) este încadrat ca hornar, lucrând ca încasator itinerant în raioanele Sighișoara, Mediaș, Târnăveni, pentru activitatea de hornărit. Abia în martie 1963 i se acordă un ajutor social de bătrânețe de 250 lei, pentru o vechime în câmpul muncii, după 23 august 1944, de cinci ani (activitatea de notar public nu i se ia în considerare).

În urma unei insuficiențe cardio-respiratorii decedează la 20 noiembrie 1963 în spitalul din Sighișoara. A fost îngropat după două zile în cimitirul nou din Dumbrăveni, în ziua în care a fost asasinat în orasul Dallas din Texas președintele S.U.A. John Fitzgerald Kennedy."

Activitatea II

Asociați fiecărei locații de pe hartă cifra corespunzătoare etapei educaționale și profesionale parcursă de personajul principal.

1.	Locul în care s-a născut în 1876 și urmează școala primară	a.	Dumbrăveni
2.	Locul în care urmează cursurile gimnaziale, clasele I-V	b.	Făgăraș
3.	Locul în care urmează cursurile gimnaziale, clasele VI-VIII	c.	Budapesta
4.	Locul în care începe studiile universitare	d.	Alba Iulia
5.	Locul în care continuă al doilea ciclu universitar	e.	Șercaia
6.	Locul în care finalizează studiile universitare și obține titlul de doctor în drept	f.	Năsăud
7.	Locul în care promovează examenul de avocat	g.	Breaza
8.	Locul de origine al soției	h.	Sibiu
9.	Locul în care începe afacerile înființând o bancă	i.	Brașov_1
10.	Locul în care susține formarea României Mari	j.	Târgu Mureș
11.	Locul în care practică avocatura și devine notar	k.	Viena
12.	Locul în care se reorientează pentru meseria de merceolog la fabrica Cicoarea	l.	Cluj
13.	Locul în care este evacuat și lucrează ca hornar	m.	Brașov_2

Activitatea III

Citiți cu atenție sursa istorică de mai jos despre veniturile preoților români la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX pentru a asocia informațiile cu situația materială a familiei dr. Hariton Pralea în perioada studiilor – (Alina Mânja, *Starea materială a Bisericii în Vicariatul Greco-catolic de Hațeg în anii 1850-1860*: [http://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_bcsc/bcss_1/25_manja.pdf])

„Situația materială a preoților români întreținuți de parohiile lor era în general grea, fiind siliți să țină ei însuși o gospodărie, aproape în rând cu poporenii lor. În Transilvania preoții uniți, la fel ca cei ortodocși, nu erau susținuți de stat, nici de patroni nobili, nu dispuneau de venituri și averi, ci trăiau din *birul* sătenilor lor, taxele școlare, lucrul lor...

Trei erau sursele de existență ale preoților: *stola*, *birul* și *eclesia*. *Birul popesc* sau *lecticalul* constă în mierța de cereale și ziua de lucru anuală obligatorie pentru fiecare familie... Acolo unde nu se face clacă și nu se dau cereale parohul primește în bani 40 f.m.c. din casa clerului și 4 f.m.c. de la fiecare casă... În fiecare parohie se adună și venitul epatrafirului. Stola era reprezentată de taxele plătite pentru asistența religioasă acordată: botezuri, căsătorii, înmormântări, parastase, sfeștanii, botezul de la Bobotează.”

Precizați cinci categorii de cheltuieli care pot fi cuprinse în bugetul unui elev/student de la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Exemplu:

- Hrană/cazare
- Îmbrăcăminte
- Resurse educație (cărți, caiete, ustensile de scris, altele)
- Deplasare
- Timp liber

Realizați o ierhizare a cheltuielilor din perspectiva impactului pe care acestea îl au asupra bugetului personal. Justificați alegerea făcută.

Identificați alte trei surse de venit care puteau completa veniturile familiale ale unui elev/student:

- 1.

2.

3.

Exemplu: munca în timpul liber, bursa, împrumutul la bancă

Dezbateți succint legătura dintre nivelul studiilor și succesul personal din viața de adult. Ierhizați nivelul studiilor din perspective investițiilor necesare pentru fiecare dintre acestea.

- Studiile universitare la Viena
- Studiile universitare la Budapesta
- Studiile universitare la Cluj
- Gimnaziul ortodox român din Brașov (clasele VI-VIII)
- Gimnaziul Evanghelic luteran din Sibiu (clasa a V-a)
- Gimnaziul de stat Maghiar din Sibiu (clasele I-IV)
- Examenul de avocat la Târgu Mureș

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Activitatea IV

Asociați celor două domenii economice specific secolului XX, ECONOMIA RURALĂ și ECONOMIA URBANĂ, activitățile următoare desfășurate de dr. Hariton Pralea.

- Practicarea avocaturii
- Fondare a Băncii Șercăiana
- Activitatea notarială
- Activitatea de merceolog
- Activitatea de încasator itinerant

ECONOMIA RURALĂ	ECONOMIA URBANĂ

Activitatea V

Menționați o cauză a tranziției activității economice de la administrarea unei bănci țărănești la activitatea notarială.

Menționați o consecință a modificării regimului politic în România postbelică asupra activităților economice efectuate de dr. Hariton Pralea.

Ierarhizați, din perspective impactului social, importanța activităților economice desfășurate de dr. Hariton Pralea. Argumentați alegerea făcută.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Activitatea VI

Ce alegeri avem de făcut pentru succesul personal? Selectați varianta de răspuns care corespunde ideii de succes personal.

Labirintul succesului personal

Dată: _____

Nume: _____

1. Când realizăm primul plan al succesului personal?

A ☐ 15-18 aniB ☐ 20-25 aniC ☐ 30-35 aniD ☐ 40-45 aniE ☐ 50-55 aniF ☐ după 60 ani

2. Primul pas spre succes

A ☐ studiileB ☐ profesiaC ☐ statutulD ☐ distracțiaE ☐ călătoriileF ☐ altul

3. Când este necesar primul plan financiar?

A ☐ la alegerea studiilorB ☐ la alegerea profesieiC ☐ la atingerea statutului profesionalD ☐ la alegerea distracțieiE ☐ la alegerea călătoriilorF ☐ la alt moment

4. Când putem modifica planul succesului personal?

A ☐ după 10 aniB ☐ după 20 de aniC ☐ oricând este necesarD ☐ nu schimbăm planulE ☐ după 30 de aniF ☐ nu știu

5. Care este punctul final al planului personal?

A ☐ baniiB ☐ statutulC ☐ profesiaD ☐ distracțiaE ☐ menireaF ☐ altul

Activitatea VII

Reflecții asupra calității umane:

dr. Hariton Pralea reprezintă un model de viață deoarece:

Slide 1 / 1

A ajutat țăranii să își clarifice drepturile de proprietate.	L-a avut ca diriginte pe Vasile Goldis.
Este numit Primpreședinte al Prefecturii Făgăraș.	Este încadrat hornar în raionul Sighisoara.

dr. Hariton Pralea reprezintă un model de viață deoarece:

Slide 1 / 1

Este varul profesorului universitar Traian Herseni.	Si-a căsătorit fiica cu judecătorul Octavian Dragolea.
Fondează Banca Sercaiana.	Obține un ajutor social de bătrânețe.

dr. Hariton Pralea reprezintă un model de viață deoarece:

Slide 1 / 1

A reprezentat Făgărașul la Adunarea de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918.	S-a căsătorit pe 4 iunie 1906 cu Elisabeta Tofan, fiica unui profesor din Nasăud.
Este numit pe 19 iunie 1926 al doilea notar public din județul Făgăraș.	Se angajează ca merceolog la fabrica Cicoarea din Brașov după 1 ianuarie 1952.

dr. Hariton Pralea reprezintă un model de viață deoarece:

Slide 1 / 1

A fost un vânzător iscusit.	A fost un avocat bun.
A fost un elev/student bun.	Si-a planificat bine cariera.